

legénynek, mégis az est nagy sikerének oroszlánrésze — Szigligetinéé.

Itt kezdődik Pálmay Ilka fővárosi pályafutása. Még ugyan egyszer eltűnik innen és Kolozsvárra megy, de aztán visszatér a Népszínházhoz, ahol az együttes egyik erőssége lesz és marad a magyar művészet legelsőinek egyike. A színpadon egyik sikere a másikat követi. Úgy a főváros rajong érte, mint a vidék, az »Isteni Ilka« fogalommal válik, s e fogalom egy a hódolattal, a rajongással, a csodálattal, sőt amennyire szabad emberi értelemben venni: imádattal. Ő a szépség, báj, kedvesség, ízlés, »abszolút modestia«, ő a sikk maga. Az Ő évtizedét talán éppen róla lehetne a sikk époszának nevezni.

Ha megjelenik a színpadon — a nézőtér tombol, éljenez, tüntet mellette. Minden dalát sokszorosan megújrazzák. Az előadás végén a közönség tömege várja a színészbejáró kiskapujánál és ünnepelve kíséri kocsijáig és nem győzi elragadtatásának, hódolatának száz jelével elhalmozni. Másnap az újságok róla írnak hasábos dicséreteket és a városban róla beszél a közönség.

És amikor délután előkelő fogatán, magahajtotta két pej amerikaijával megjelenik a Stefánia-út kocsikoróján, ünneplik, mint akinek kijár a hódolat, hiszen souverain, a művészet és közszeretet souverainje.

Nevét mindenhol és mindenféleképpen emlegetik. A lapok arcképeit, jelmezképeit közlik, itt-ott kézírása hasonmásban jelenik meg, felkérlik zászlóanyának, bálkirálynénak, védnöknőnek. Egy alkalommal félszáz arany pályadíjat tűz ki egy eredeti népszínmű jutalmazására, mikor egy éjszaka rózsás kicsi fülébe egy kis bogár mászik be, másnap a lapok bőven adnak hírt a fájdalmas kellemetlenségről s a közönség részvéte impozáns lesz iránta. Aztán egy kis könyvecskében kiadja verseit. A címe: »Fájó szívből.« A címlap előtt az arcképe, kibontott hajjal, fájdalmas, de mégis búbajos arckifejezéssel és a versek úgy elfogynak, hogy ma könyvészeti ritkaságszámba megy.

Ilyen hangulatok ölelik körül Budapesten és az országban mindenütt, ahol vendégszereplésre megjelenik.

Aztán jön egy nagy vizsga: vajjon ez

az általános közkedveltség helyi jelentőségű-e? Itt hagyja a Népszínházat és rajongó közönségét. Amberg newyorki színigazgató kápráztató ajánlatot tesz neki egy amerikai turnéra. Elfogadja s hogy az angol nyelvben tökéletesítse magát, Bécsbe megy. Ott váratlan kiábrándulás éri, az amerikai direktor nem tesz eleget kötelességének és cserben hagyja a művésznőt.

A bécsi igazgatók unszolására Bécsben marad, fellép és ott mindaz folytatódik, amit Pesten elhagyott. Ott is első lesz a színpadi csillagok között.

Nem először játszik a császárvárosban. 1883. nyarán a Népszínház ott vendégszerepel a Theater an der Wien deszkáin és babérródot arat. Pálmay tüneményes egyénisége elbűvöli a bécsi közönséget és csábítani kezdi a direktorok, hátha el lehetne hozni a Lajtán ezt a kincset. Akkor még nem lehetett, de eljött 1890-nek az a borús őszi estéje, amikor elhagyja a kerepesi-úti színházat, ahol 960-szor lépett fel 82 különböző szerepben és valóban átmegy a Lajtán, ahol mint magyar művésznő, a Theater an der Wienben éri el a legnagyobb diadalait.

Ott ismét férjhez megy, az osztrák arisztokrácia egy kiváló tagja: Kinsky Jenő birodalmi gróf kéri meg és teszi grófnévá. Ekkor egy rövid időre megváltik a színpadtól s elmegy egy pompás karintiai várkastélyba s ott él legmagasabb társadalmi kötelezettségeinek, hogy aztán ismét visszatérjen diadalai színterére.

Ezután Berlinbe megy, majd pedig átkel a csatornán, ahol a hideg angolok vérére hozza pezsdülésbe. Ott is kiváltságos a helyzete. Mint nagy művésznő, aki ezenfelül... (bocsánat egy kis tévedésbe esett töltőtollunk és ki kell javítanunk, amit mondani készülünk) mint grófné, aki ezenfelül nagy művésznő is az exkluzív angol társaságokban is helyet talál és azt a helyet úgy megállja, mint bármelyik született angol arisztokrata hölgy. Meghívást kap az angol udvarhoz s ott a »művészetért és tudományért« érdemrendet kapja. Aztán áthajózik az új világba, a hazát cserélt magyarok szívét kereste és bár megtalálta, de megtalálta a yankik lelkét is és feledhetetlen estéket szerzett azoknak és magának, úgy hogy amerikai művészkörútját meg is ismételte. Amerikában három